

Albaitaritzako sendagaien legeari buruzko galderak eta erantzunak

Duela gutxi, AEMPSek informazio-ohar bat argitaratu du, eta bertan bildu ditu albaitaritzako sendagaiak banatzeko, preskribatzeko eta emateko araudi nazionalaren aplikazioari buruz sortzen diren galdera ohikoenak, baita horien erantzunak ere.

Zenbait gai berri lantzen dituen araudien argitalpena dela eta, kontsulta ugari egin dira: albaitaritzako preskripziorik behar ez duten albaitaritzako sendagaien urrutiko salmenta, ekoizpen-animaliei agindutako antibiotikoen albaitaritzako preskripzioen jakinarazpena... Kontsulta horiei unean-unean erantzun zaie, interpretazio-noten bidez.

Horrez gain, albaitaritzako sendagaiei buruzko 2022ko urtarrilaren 28ko 2019/6(EB) Erregelamenduaren aplikazioak zalantza asko sortu ditu albaitari profesionalen artean, araudiaren interpretazioari dagokionez.

Hori guztia ikusita, AEMPSek dokumentu hau egin du, araudi-xedapen berriak aplikatzean sortu diren eta sor daitezkeen zalantzak argitzeko asmoz.

Horrenbestez, dokumentu bizia izango da, eta Erregelamenduaren eraginpean dauden sektoreek planteatutako zalantzei emandako erantzunekin elikatzen joango da. Zalantza horiek guztiak albaitaritzako sendagaiak banatzeari, preskribatzeari eta emateari buruzko RASVE taldean eztabaidatu eta adostuko dira.

Txerrietan Salmonella spp.-ren arriskua ebaluatzeko eredua

EU-FORA programaren baitan, Perugiako Unibertsitateak (Italia) salmonellak hiltegietatik datozen txerri-kanaletan duen prebalentziari buruzko ikerketa egin du, eta EFSA aldizkarian argitaratu berri du.

Azterketak eredu estokastiko bat argitaratu du txerri-kanaletako *Salmonella* spp.-ren arriskua ebaluatzeko. Ikerketaren arabera, **% 8,1eko probabilitatea dago txerri-kanaletako salmonellaren prebalentziak legeriaren higijene-irizpideak gainditzeko.**

Eredu hau garatzeko, guztira 757 lagin jaso dira, eta *Salmonella* spp.-ren prebalentzia % 2,6koa dela kalkulatu da. Gainera, Salmonellaren prebalentzia eragin dezaketen irizpide batzuen eragina ere ebaluatu da, hala nola etxaldetik hiltegirako distantzia (batez besteko distantzia 200,92 km da) edo kanalen pisua (batez besteko pisua 127,97 kg da).

Ereduak erakusten du txerri-kanaletako *Salmonella* spp.-ren prebalentziak gora egiten duela etxaldetik hiltegirainoko distantzia handiagoa den heinean. Era berean, nahiz eta neurri txikiagoa izan, *Salmonella* spp.-ren prebalentzia handiagoa hautematen da kanal astunenetan.

Hegazti-gripearen bi foku aitortu dira Euskadin

H5N1 HGOP hauteman da Gipuzkoan aurkitutako bi sai arreetan

Bi kasu isolatu dira, gaixotasuna garraiatzeko gaitasun handirik ez duen espezie batean

Gipuzkoako Foru Aldundiko Basozainek bildutako putreak maiatzaren hasieran aurkitu zituzten Azpeitia eta Beasain udalerrien artean, eta maiatzaren 14an Aiako Harrian (Irun), hurrenez hurren.

Aurkikuntza hori hegaztien migrazio-aldian egiten den zaintzari esker egin da, Europa osoan fokuak agertu izanaren ondorioz. 2022ko maiatzaren 16ean, HGOPren 4.669 kasu aitortu dira Europako 36 herrialdetan, batez ere H5N1 anduia. Kasu horietako 2.207 etxeko hegaztienak izan dira, 2.373 hegazti basatienak eta 89 gatibu dauden hegaztienak.

Abereen osasunaren arloko osasun-agintariek, Euskadiko hegazti-sektorearekin batera, honako neurri hauek hartzea adostu dute:

- Animalien egoera klinikoa egiaztatzea, infekzioaren hautemate goiztiarrerako.
- Hegazti-ustiategietan biosegurtasun-neurriak indartzea, bereziki hegazti basatiekin harremanetan jartzea saihesteko neurriak. Besteak beste, etxeko hegaztiak konfinatzea gomendatu da.

Neurri horiek autokontsumorako ustiategiei ere aplikatu behar zaizkie, birusa zoonotikoa delako, nahiz eta **transmisio-arriskua txikia izan**.

Bestalde, gogorarazten da hegaztiak oinarri dituzten okela, arrautza, foie gras eta zeinahi elikagaik, kutsatuta egongo balira ere, ez luketela arriskurik ekarriko pertsonentzat.

Hurrengo estekan hegazti gripearekiko informazio guztia aurkituko duzu:

Albaitaritzako sendagaiei buruzko infografia berria

Elikak albaitaritzako sendagaiari buruzko 2019/6 Erregelamendu berriaren aldaketa garrantzitsuenak jasotzen dituen infografia bat egin du, errazago ulertzeko.

Joan den urtarrilaren 28an indarrean sartu zela argitaratu ondoren, araudi berri honen berri eman genuen [albiste hau](#) argitaratzean. Orain, arau honen aldaketa garrantzitsuenak laburbiltzen dituen infografia hau argitaratu du ELIKAk:

Sektoreko profesionalen eskura jartzen dugu infografia, inprimatzeko moduan:

Albaitaritzako sendagaiei buruzko araudi berria

Indarrean sartu da 2019/6(EB) Erregelamendua, albaitaritzako sendagaien erabilerari buruzko araudi berria ezartzen duena.

Arau hori duela hiru urte onartu zen, baina urtarrilaren 28tik da aplikagarria, eta garrantzitsua da helburuak lortzeko bi mailatan: «Osasun bakarra» Europako Ekintza Plana eta «Baserritik mahaira» estrategia.

Araudiak neurri zehatz ugari aurreikusten ditu [antimikrobianoen aurkako erresistentziaren \(AME\) kontra borrokatzeko](#) eta animalietan antimikrobianoen erabilera zuhurra eta arduratsua sustatzeko, besteak beste:

- Antibiotikoen prebentziozko erabilera debekatzea animalia taldeetan.
- Animalietan antimikrobianoen erabilera metafilatiktikoa murriztea.
- Hazkundera sustatu eta errendimendua areagotzeko antimikrobianoak erabiltzeko debekua indartzea (baita pentsuetan hazkunderaren sustatzaile gisa antibiotikoak erabiltzeko 2006ko debekua ere).
- Zenbait antimikrobiano soilik gizakientzat gordetzeko aukera.
- Estatu kideek animalietan antimikrobianoen salmentari eta erabilerari buruzko datuak jasotzeko betebeharra.

Helburu nagusia da herritar guztiak irabazle izatea legedia berri horrekin, batez ere antimikrobianoen aurkako erresistentziaren kontra borrokatzeko neurriei esker; izan ere, horiek giza osasunarekin, abereen osasunarekin eta ingurumenarekin duten harremana agerikoa da.

Txostena: antibiotikoen kontsumoa Europan 2019an eta 2020an

Sendagaien Europako Agentziak (EMA) duela gutxi argitaratu du 11. txostena, eta 2019an eta 2020an Europako 31 herrialdeetako albaitaritzako antibiotiko-salmenta aztertu du.

EMAk 2009ko irailean abian jarri zuen **Albaitaritzako Mikrobioen Aurkako Medikamentuen**

Kontsumoa Zaintzeko Europako Proiektuan (ESVAC) sartzen da txostena.

Mapa honetan dago 2019an 31 herrialdetan ganadurekin erabiltzeko medikamentuen **guztizko salmentaren** (mg/PCU) **banaketa espaziala**:

Agiriak nabarmentzen duen ondorio nagusia da parte hartu duten Europako herrialderik gehienetan **elikagaiak ekoizten dituzten animaliekin albaitaritzako mikrobioen aurkakoen erabilera etengabe murrizten ari** dela. Hala adierazten du albaitaritzako mikrobioen aurkakoen kontsumoa adierazteko txosten honetan erabili den **adierazle nagusiak**, hau da, **mg/PCU salmenta globalek; 2011tik 2020ra nabarmen murriztu baitira**.

Zehazki, honako hau gertatu da:

1. Etengabeko murrizketa nabarmena hirugarren eta laugarren belaunaldiko zefalosporinetan, polimixinetan eta kinolonetan; eta
2. **Murrizketa apala fluorokinolonen**

Grafiko honetan dago salmenta global agregatuen beherako eboluzioa fluorokinolonetan, beste kinolonetan, 3. eta 4. belaunaldiko zefalosporinetan eta polimixinetan, mg/PCU terminoetan, EB/EEeko 25 herrialdeentzat, 2011tik 2020ra.

Eta grafiko honetan dago salmenta globalen proportzioa, 3. eta 4. belaunaldiko zefalosporinetan, fluorokinolonetan, beste kinolonetan eta polimixinetan, elikagaiak ekoizteko animalietan, mg/PCU terminoetan, Europako 31 herrialdeentzat, 2020an:

Horrek guztiak adierazten du animalietan antibiotikoak arduraz eta zuhurtziaz erabiltzeko egiten diren nazio mailako kanpainek arrakasta dutela. Kanpaina horietan murrizteko helburuak finkatzen dira, elikagaiak ekoizteko animaliekin antimikrobiano batzuk ez dira erabiltzen eta EBn preskripzioa kontrolatzeko neurriak eta sentsibilizazio- eta orientazio-kanpainak egiten dira.

Antibiotikoekiko erresistenteak diren bakterioen ebaluazioa behietan

EFSAk argitaratu duen txosten batean, EBn garrantzi gehien duten behi-aziendetan gaixotasun infekziosoak eragiten dituzten, osasun publikoa arriskuan jartzen duten eta antibiotikoekiko erresistenteak diren bakterioak identifikatu eta ebaluatzen dira.

Ebaluazio hori EFSAk **mikrobioen aurkako erresistentzia** aztertzen duen serie baten barruan dago. Lehenik **txerri- eta hegazti-aziendetan** egin zuen, eta, ondoren, **ardi- eta ahuntz-aziendetan**. Oraingo honetan, agentziak egungo literatura zientifikoa eta eskura dauden adituen datuak berrikusi egin ditu.

Behi-aziendetan antimikrobianoekiko erresistenteak diren patogeno hauen erresistentziaren mundu-mailako egoera ebaluatu zen: *S. aureus*, *E. coli*, *P. multocida*, *M. haemolytica*, *S. uberis*, *S. dysgalactiae*, *H. somni*, *T. pyogenes*, *Mycoplasma bovis*, *K. pneumoniae*, *Moraxella bovis* eta *F. necrophorum*.

Eskura dauden probetan oinarrituta, **EFSAk honako hauek identifikatu ditu:**

- ***E. coli* eta *S. aureus*, \geq % 66ko ziurtasunarekin, EBko behi-aziendetan garrantzi klinikoko patogeno erresistente garrantzitsuenak bezala.**

Zerrenda honetan **baztertutako patogenoen** artean:

- ***Mycoplasma bovis*** ez zen hautatu, nahiz eta ohikoa den taldean tratatzea, eta aukera terapeutiko mugatuak ditu, betalaktamikoekiko erresistentzia intrintsekoa duelako eta antimikrobiano alternatiboekiko erresistentzia lortu duelako. Hala ere, patogeno horretan mikrobioen aurkako erresistentziaren (MAE) ebaluazioa zaildu egiten da onartutako interpretazio-irizpiderik eta sentsibilitate-testen prozedura estandarizaturik ez dagoelako, eta horrek ziurgabetasun handia dakar ebaluazioan.
- ***Streptococcus uberis*** zaugarria da penizilinekiko, eta, beraz, baztertu egin zen, nahiz eta badiren tarteko erresistentzia-mailen zirkulazioa iradokitzen duten frogak.

Ebaluazioan sartutako **Europako herrialdeen txostenei** dagokienez, **nabarmentzekoa da laginen tamaina txikia**, eta horrek zaildu egiten du ondorioak ateratzea populazio horietako MAE mailei dagokienez. Hala ere, **MAE joera egonkorrak hauteman ziren** patogeno-farmako konbinazioa gehienetan, eta **erresistentzia-mailak, oro har, baxuak izan ziren patogenoen eta antimikrobianoen konbinazio gehienetan.**

EFSAk berriz ere azpimarratu du txosten honetan zaila dela behin betiko ondorioak ateratzea behien populazioetako [mikrobioen aurkako erresistentzia-mailei \(MAE\)](#) dagokienez, munduko eta Europako herrialde askotan **ez baitago informaziorik** aztertutako bakterioen jatorriari, antimikrobianoen barietateari, metodologiei eta erabilitako balorazio-irizpideei buruz.

Horregatik guztiagatik, honako hau gomendatzen dute:

1. **Espezie honetako bakterio patogenoen datu fidagarriak biltzea** teknika estandarizatuen bidez, denboran eta espazioan konparazioak egin ahal izateko. Hori bereziki beharrezkoa da maila terapeutikoan erronka bat dakartenetan, mikrobioen aurkako sentsibilitate-teknika (antibiogramak) onartuen eta/edo interpretazio-irizpideen faltagatik, *Mycoplasma bovis* delakoaren kasuan bezala.
2. **Garrantzi klinikoak duten eta agertzen ari diren fenotipo berriak hautematea**, MAE zaintzeko programen bidez. Bereziki baserrietan maiz tratatutako patogenoetan, besteak beste *bovis*, *M. haemolytica* eta *P. multocida*.
3. **Zaintza-programetan erabilitako metodologia estandarizatzea eta harmonizatzea:** laginak hartzeko hautapen-irizpideak eta mikrobioen aurkako sentsibilitate-teknikak (antibiogramak). Horiek lagungarri izango lirarteke lan-metodo eta interpretazio-irizpide berbeak erabiltzen dituzten eskualde eta herrialdeetako datuak aztertzeko, eta, horrela, garrantzi klinikoak duten eta antimikrobianoekiko erresistenteak diren fenotipo espezifikoak banaketan alde geografikoak identifikatzeko.

[Erlezaintzako ekoizpenean antimikrobianoak](#)

arduraz erabiltzeko gida

FAOk erlezaintzako ekoizpenerako jardunbide egokiak garatzen dituen eskuliburua argitaratu berri du, antimikrobianoen erabilera murrizteko helburuarekin.

Kontuan hartuta ezti-erleek ingurumen-biodibertsitatean eta, beraz, **nekazaritza-ekoizpeneko sistemetan duten garrantzia**, FAOk, gida honetan, erlezaintzako **jardunbide egokiak eta biosegurtasun-neurriak** zehazten ditu ezti-erleei eragiten dieten **gaixotasun garrantzitsuenetako bakoitzerako, One-Health ikuspegiarekin**. Helburua ez da soilik ezti-erleak babestea, baita gizakien eta ingurumenaren osasuna ere.

Dokumentuak **erlezaintzako osasuna du ardatz**, eta gaur egun gehien erabiltzen diren **antimikrobianoen erabilera egokia eta zuhurra** egin behar dela azpimarratzen du, erleen **produktuetan hondakinak** eta mikrobioen aurkako erresistentzia (**RAM**) bezalako efektu kaltegarriak saihesteko.

Erleen osasuna bermatzeko, **albaitaritzako profesionalek lankidetza estuan lan egin behar dute abeltzaintzako ekoizpenean adituak** direnekin, eta neurri espezifikoak hartu behar dira:

- **Antimikrobianoak behar bezala erabiltzeari eta kontrolatzeari** buruzko legeria aplikatzea (preskripzioa, banaketa, administrazioa, hondakinak erretiratzeko denbora, etab.) , eta dagozkion kontrolak egitea.
- Erle biziaren mugaz gaindiko eta tokiko **mugimenduari** eta material genetikoari buruzko legeria indartzea.
- **Albaitariei erle-osasunarekin** lotutako prestakuntza ematea.
- **Erlezainei prestakuntza** ematea: erlezaintzako jardunbide egokiak eta biosegurtasun-neurri egokiak, erlauntzak hazteko eta kudeatzeko ziurtagiri teknikoak.
- **Erlezain guztiak elkarren artean koordinatzea**, esku hartzeko uneari, aplikatu beharreko tratamendu motari eta beste neurri egoki batzuei dagokienez.
- Erleen eta kontsumitzaileen osasuna nahiz ingurumena babesteko **erlezaintza-eredu jasangarriak** aplikatzea.
- Nekazarien eta erlezainen arteko **harremanak arautzea eta kontrolatzea, koloniak gal ez daitezen**.

Gidalerroen helburua da sektorearen barruan gaur egun dauden erronkei buruzko informazioa ematea, eta, hala, **ezti-erleen kolonien ekoizpen jasangarrira eta osasunera bideratutako ekintzak gauzatzea, erlauntzako produktuetako hondakinaren arriskuak murriztea** eta, horrela, mikrobioen aurkako erresistentziaren garapenari aurrea hartzea.

Albaitaritzako sendagaiak kontrolatzeko programaren emaitzak

MAPAre menpeko Animalien Osasun eta Higienarako eta Trazabilitaterako Zuzendariordetza Nagusiak berriki argitaratu du albaitaritzako sendagaien banaketa,

preskripzio eta ematearen kontrol ofiziala egiteko programa nazionalaren baitan egindako kontrol ofizialen emaitzak biltzen dituen urteko txostena.

COVID-19aren ondoriozko osasun-egoera dela bide, **murriztu egin da kontrolatutako establezimenduen** kopurua esparru guztietan. Alabaina, mantendu egin da inspeksio-maiztasuna ia sektore guztietan.

Horri horrela izanik ere, oro har, **handitu egin da kontrol-unibertso** hau:

- **Xehekako saltegiak: % 14**
- **Abeltzaintzako entitate edo taldeak: % 12**
- **Albaitari profesionalak: % 73**

Jarraian, kontrol-esparruetan jasotako **emaitzen joerak** daude azalduta:

1. **Handizkako biltegiak: murriztu** egin da **ez-betetzeak** hauteman dituzten kontrolen kopurua. Dena den, azpimarratu egin behar da 3 zehapen-espediente ireki direla; izan ere, lehen aldia da 2012tik.
2. **Xehekako saltokiak:** handizkako merkatarien kasuan **bezala**, murriztu egin da ez-betetzeak hauteman dituzten kontrolen kopurua, baina zehapen-espediente gehiago dago.
3. **Abeltzaintzako entitate edo taldeak: handitu** egin dira ez-betetzeak hauteman dituzten kontrolen eta zehapen-espedienteen ehunekoak (% 26,51 eta % 10, hurrenez hurren).
4. **Albaitari kliniko profesionalak:** beste kontrol-programa batzuetan **“susmagarritzat”** jotako albaitariei egin zaizkie kontrol guztiak; hau da, **ez** zaie ikuskapenik egin beren **albaitaritzako botikina deklaratu** duten profesionaleri. **Ez-betetzeak** hauteman dituzten kontrolen ehunekoa **nabarmen hazi da 2018tik hona** eta une honetan **% 63,41ean** Hala eta guztiz ere, **zehapen-espedienteen ehunekoa % 22tik % 8,79ra** murriztu da **2020an**, eta 2011tik egon den ehunekorik txikiena da.
5. **Albaitaritzako sendagaien Internet bidezko salmenta**, derrigorrezko preskripziorik gabe: ez-betetzeek % 2 hartzen dute.
6. **Autotxertoak ekoizten dituzten laborategiak:** ez-betetze guztiek etiketekin izan dute zerikusia, eta ez da zehapen-espedienterik ireki.

Programaren helburuak betetzeko, honako hauek **hobetzea gomendatzen da:**

- albaitaritzako sendagaiak banatzeko eta emateko **baimena duten establezimenduei** eskatzen zaizkien betekizunak (trazabilitateari arreta berezia jarrita)
- **albaitari profesionalak** albaitaritzako preskripzioak egiteko erabiltzen duten prozesua eta albaitaritzako sendagaiak edukitzeko bete behar dituzten betekizunak.

Horretarako, **Zuzendariordetzak azpimarratu du kontrolari (albaitaritzako sendagaien banaketa, preskripzioa eta ematea) modu ez hain zatituan heldu behar zaiola**, esparru ezberdinak barne hartuko dituzten zeharkako kontrolen bidez eta abeltzaintza-ustiategiak ere aintzat hartuta.

Antibiotikoekiko erresistenteak diren bakterioen ebaluazioa txerri- eta hegazti-azientetan

EFSAk duela gutxi argitaratu dituen bi txostenetan, EBn garrantzi gehien duten azientetan gaixotasun infekziosoak eragiten dituzten, osasun publikoa arriskuan jartzen duten eta antibiotikoekiko erresistenteak diren bakterioak identifikatu eta ebaluatzen dira.

Arlo horretako adituek egindako azterlana egungo literatura zientifikoaren eta eskura dauden datuen berrikuspenean oinarritu da.

Patogeno erresistente gehienak ebaluatu ziren eta EFSAren ondorioa da, horien guztien artean, *Escherichia coli* eta *Brachyspira hyodysenteriae* direla EBko txerri-azientan garrantzi klinikoak duten patogeno erresistente esanguratsuenak.

Kaltetutako txerrietan bakterio erresistenteak kontrolatzeko ezarritako monitorizazio-sistemak ez daude EBko estatu kide guztietan, eta horrek zaildu egiten du txerriei eragiten dieten bakterio erresistenteen mailei buruzko behin betiko ondorioak ateratzea.

Hala eta guztiz ere, gehien erabiltzen diren antimikrobianoen konbinazioetan (adibidez, *S.suis* penizilinetan) sortzen diren garrantzi klinikoko mikrobioen aurkako erresistentziak (RAM) deskribatu ahal izan dira, eta garrantzi klinikoak duten RAM fenotipo berrien agerpena (*A. pleuropneumoniae*, *P. multocida* eta *G. parasuis*) edo lehendik zeudenetako aldaketak hauteman dira.

Txerrien kasuan bezala, Europan ez zegoen daturik eskuragarri, eta horrek zaildu egin zuen behin betiko ondorioak ateratzea hegazti-hazkuntzan. Hala ere, eskuragarri dagoen informazioa baliagarria da garrantzi klinikoak duten RAM fenotipo berrien agerpena edo lehendik zeudenetako aldaketak hautemateko. Hori da ekoizpen-sistemetan izandako aldaketengatik garrantzia hartu duten patogeno batzuen kasua, adibidez, *Enterococcus* eta *P.multocida* patogenoena (hazkundearen sustatzaile gisa erabiltzeari utzi zaio eta erabilera profilaktikoa murriztu da).

Patogeno erresistente gehienak ebaluatu ziren eta EFSAren ondorioa da, horien guztien artean, *Escherichia coli*, *Enterococcus faecalis* eta *Enterococcus cecorum* direla EBko hegazti-hazkuntzan garrantzi klinikoak duten patogeno erresistente esanguratsuenak.

Patogeno horiek sortutako RAMEi buruzko datuak biltzea beharrezkoa da, ez soilik animalien osasuna zaintzeko, baita abeltzaintzan antimikrobianoen erabilera arduratsua eta egokia sustatzeko ere. Horregatik, EFSAren gomendioak horren ingurukoak dira:

- **Datuak biltzerakoan homogeneotasuna mantentzea**, EB osoan irizpide komunak erabilita (ebaluazioa edo herrialdeen arteko konparazioa erraztuko luke)
- Estatu kideetako zaintza-programetan erabiltzen diren **metodologiak harmonizatzea**: laginketa-prozedurak eta mikrobioen aurkako sentikortasun-testak.
- **Nazioz gaindiko monitorizazio-sistemak**